

همچنین متوسط آمار مصرف مواد غذایی و خصوصاً گوشت در استان‌های کشور نشان می‌دهد که متوسط کل کشور در این خصوص ۵٫۲ میلیون تومان است که استان‌های بوشهر، چهار محال و بختیاری، خوزستان و ایلام با مقدار عددی ۶٫۸۰۷٫۴، ۶٫۷۰۶٫۶ و ۶٫۶۰۶٫۶ میلیون تومان در صدر هزینه‌های مصرف شده برای گوشت بوده و خراسان شمالی، سمنان، کرمان و گیلان با ۲٫۷، ۲٫۱، ۲٫۴ و ۳٫۸ میلیون تومان کمترین هزینه مصرف سالانه گوشت در بین خانوارهای شهری را دارند.

کردند و در آن نامه از شوهران، فرزندان و دامادهایشان به دلیل درگیری آنها به اعتیاد شکایت داشتند. وی اصلی‌ترین دلیل ازدیاد اعتیاد در این مناطق را مصلحت فرهنگی خواند و افزود: «برای مثال عروسی‌هایی که در بیشتر روستاها گرفته می‌شود، اکثراً با مصرف مواد مخدر همراه بوده، به طوری که به یک رسم تبدیل شده است، مساله دیگر نبود اماکن تفریحی و همچنین عدم اشتغال اهالی است که باعث کشیده شدن افراد به سمت مواد مخدر می‌شود.»

«فرهختگان» بررسی کرد

«جزئیات» دخل و خرج ایرانیان در سال ۱۴۰۰

میتهم اکبری خبرنگار گروه اقتصادی

طی سالیان اخیر به واسطه تحولات اقتصاد کلان، نرخ تورم بالا و تحریم‌های ظالمانه علیه ملت ایران، قدرت خرید خانوارها خصوصاً سه دهک اول جامعه دچار آسیب شده است. این موضوع تا بدانجا پیش رفته که برای مثال در موضوع مسکن، ۲۶ درصد از درآمد یک خانوار شهری به هزینه‌های اجاره و فراموش آوردن ودیعه مسکن اختصاص می‌یابد. مطابق با داده‌های منتشره مرکز آمار این رقم در سال ۱۴۰۰ در کل کشور به‌طور متوسط ماهیانه حدود ۲ میلیون و ۷۵۰ هزار تومان بوده البته این هزینه در استان‌های تهران و البرز به مراتب بیشتر است (متوسط هزینه ماهانه مسکن در تهران به ۵٫۵ میلیون تومان می‌رسد). از طرفی وضعیت دهک اول درآمدی که نمایانگر پایین‌ترین سطح رفاه جامعه است نشان می‌دهد بیش از ۵۵ درصد از خانوارهای این دهک، بدون فرد شاغل هستند که اثر خود را در مواردی همچون کمبود سرانه مصرف مواد غذایی لازم برای رشد خصوصاً کودکان و نوجوانان نمایان می‌سازد. اختلاف ۶۰ درصدی مصرف این دهک در گوشت و ۵۰ درصدی هزینه شیر و فرآورده‌های آن به نسبت متوسط کشوری حاکی از این اختلاف است.

۱۷۴ درصد مناصب عالی در اختیار سه دهک ثروتمند

در میان نوع شغلی سرپرستان خانوار، بررسی‌های «فرهختگان» نشان می‌دهد ۱۷ درصد از سرپرستان خانوارهای مدیران هستند. اما سهم دهک‌های اول ۰٫۳ درصد، دهک دوم ۰٫۵ درصد و دهک سوم ۰٫۸ درصد است. اما از طرفی دیگر بیش از ۷۴ درصد از قانونگذاران، مقامات عالی‌رتبه و مدیران کشور در سه دهک ثروتمند درآمدی قرار دارند و نشان‌دهنده شکاف و فاصله عمیق میان مسئولان عالی‌رتبه و دهک‌های درآمدی پایین جامعه دارد.

کارگران ساده نیز یکی از انواع مشاغل سرپرستان خانوار هستند که ۱۰٫۳٪ از سرپرستان خانواده در این گروه قرار دارند. توزیع دهک درآمدی این قشر نیز به این صورت است که ۶۷ درصد از شاغلین این حوزه در چهار دهک پایین درآمدی قرار دارند و دهک اول و دوم به تنهایی بیش از ۳۶ درصد این افراد را شامل می‌شود.

حدود ۲٫۲ درصد از سرپرستان خانوار نیز در گروه کارمندان اداری و دفتری قرار دارند که این گروه در دهک‌های هفتم و نهم و هر کدام با ۱۶ و ۱۷ درصد بیشترین حضور را دارند. از طرفی ۰٫۲ درصد از کارمندان اداری و دفتری در دهک اول و نزدیک به ۱۵ درصد در چهار دهک پایین درآمدی قرار داشته و در سمت دیگر ۵۸ درصد نیز در چهار دهک ثروتمند حضور دارند.

مصرف گوشت دهک اول ۹۰ درصد کمتر از میانگین کشوری

دسترسی کافی به مواد غذایی و پروتئین‌های موردنیاز جز حداقلی‌ترین لوازمی است که جهت جلوگیری از سوءتغذیه و حفظ رشد افراد خانواده خصوصاً کودکان و نوجوانان در دسترس آنان باشد. بررسی داده‌های منتشره مرکز آمار ایران از متوسط هزینه خوراک‌های و دخانی سالانه یک خانوار شهری نشان می‌دهد متوسط مصرف گوشت (اعم از گوشت دام، پرندگان و حیوانات دریایی) در کل کشور به‌صورت سالانه در سال ۱۴۰۰ برابر ۵ میلیون و ۱۶۸ هزار تومان است. این مقدار در دهک اول درآمدی ۲ میلیون و ۲۷۰ هزار تومان است که ۳۹ درصد میانگین کشوری را شامل می‌شود. از طرفی آمار دهک‌های بعدی نیز نشان می‌دهد از دهک ششم به بعد یعنی تنها دهک‌های هفتم تا دهم مقدار مصرف بیش از میانگین کشوری دارند، به طوری که سهم مصرف گوشت در دهک نهم ۱۶۰ میلیون و ۱۶۰ هزار تومان بوده که در دهک دهم به ۹ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان می‌رسد. اما مصرف مواد دخانی نیز به‌عنوان یکی از صرف‌های هزینه‌ای

۵۵ درصد از دهک اول بدون فرد شاغل

نگاهی به درصد خانوارهای شهری برحسب تعداد افراد شاغل در هر یک از دهک‌های دهگانه نشان می‌دهد به‌طور متوسط ۳۰٫۱ درصد خانوارهای ده دهک بدون فرد شاغل است که این مقدار در دهک اول (کم‌درآمدترین دهک) بالغ بر ۵۵ درصد است. این درصد بالا که به‌نوعی می‌تواند نشان‌دهنده خانواده‌هایی باشد که افراد شاغل آنها از کار افتاده‌اند یا فرد شاغل خود را که عمدتاً سرپرست خانوار نیز بوده از دست داده‌اند حاکی از کمین رخدادها و حوادث ناگوار در رخصت این خانواده‌ها دارد که نیاز به برنامه‌ریزی مسئولان برای قرار گرفتن تمام این گروه آسیب‌پذیر در ذیل چتر برنامه‌های حمایتی را بیش از پیش نشان می‌دهد. زنان سرپرست خانوار یا خودسرپرست، سالمندان و گروه‌های آسیب‌پذیر عمدتاً در این دهک قرار دارند. طی سه سال گذشته

یادداشت

حسین جعفری دانشجوی دکتری اقتصاد

امروزه یکی از ویژگی‌های اساسی اقتصاد ایران بی‌شک به موضوع تورم برمی‌گردد؛ تومی که سال‌های متنامدی است هزینه‌های رفاهی بسیاری بر زندگی ایرانیان وارد کرده و به بخش جدایی‌ناپذیر زندگی آنان تبدیل شده است. جدای از علل و شکل‌گیری تورم که به‌دفعات زیاد در رسانه‌های مختلف راجع به آن بحث شده؛ تورم موجود در اقتصاد ایران دارای ویژگی‌هایی است که سبب تمایز آن با دیگر تورم‌های کشورهای جهان می‌شود. اخیراً فرهاد نیلی، اقتصاددان در گفت‌وگو خود با یکی از رسانه‌ها، درخصوص اینکه «چرا نیم‌قرن تورم در ایران حل نمی‌شود؟» به برشمردن پنج ویژگی در ارتباط با تورم اقتصاد ایران پرداخته که در این یادداشت سعی شده علاوه بر ذکر این ویژگی‌ها به بیان نکاتی در قالب تحلیلی ایشان پرداخته شود.

تورم امروزه اقتصاد ایران از دهه ۵۰ آغاز شده و در طول این پنج دهه همچنان به‌عنوان یک موضوع لاینحل روی میز سیاستمداران و اقتصاددانان ایرانی قرار گرفته است. طبق این ماندگاری تورم در اقتصاد ایران از نظر فرهاد نیلی، تورم موجود در ایران به‌عنوان طولانی‌ترین تورم در طول تاریخ شناخته می‌شود. از نظر نگارنده وجود چنین تورم ماندگاری

۵ ویژگی تورم فعلی ایران

را می‌توان در بخش تقاضای اقتصاد و موضوع نقدینگی جست‌وجو کرد که در ادبیات رایج اقتصاد ایران از این موضوع به‌عنوان تورم ساختاری یاد می‌شود. اما در سال‌هایی که از این سطح تورم عبور و نرخ‌های بالاتری در تورم ثبت کرده‌ایم، مانند موقعیتی که در سال‌های اخیر در آن قرار گرفته‌ایم، بخش عرضه اقتصاد باید علل و منشأ تورم را وارد تحلیل‌های خود کنیم. شوک‌های ارزی، افزایش بی‌دریبه قیمت مواد اولیه موردنیاز صنایع و ماریج دست‌مزد قیمت‌های موداری هستند که از طریق بخش عرضه اقتصاد می‌توانند تورم را باشند.

موضوع بعد به ونزوئلایی شدن اقتصاد ایران برمی‌گردد که از نظر نیلی با وجود نیم‌قرن داشتن تورم اما اقتصاد ایران هرگز به سمت ابرتورم حرکت نکرده است. از نظر ایشان همین عدم شکل‌گیری ابرتورم موجب شده در میان سیاستمداران نسبت به کنترل تورم اجماع نظری صورت نگیرد و تورم به یک موضوع همیشگی در اقتصاد تبدیل شود. درحال حاضر ونزوئلا تنها کشوری است که با موضوع ابرتورم درگیر است ولی در طول تاریخ شاهد ۵۸ مورد ابرتورم بوده‌ایم که از مهم‌ترین آنها می‌توانیم به تورم مجارستان

علاوه بر تأثیرات رفاهی، اقتصادی، اجتماعی و حتی اخلاقی موجب شده است که ذهنیت و تفکرات عاملان اقتصادی و سیاستمداران نیز تغییر پیدا کند و حساسیت‌ها راجع به این موضوع کمتر شود. مصداق چنین موضوعی را می‌توان در مورد سیاست‌هایی که با عنوان پول‌پاشی در اقتصاد از آنها یاد می‌کنیم، جست‌وجو کرد. در سال‌هایی که با افزایش قیمت نفت مواجه بودیم، مقامات سیاسی و پولی‌کشور با وجود اینکه به مساله تورم‌زا بودن پول پاشی واقف بودند ولی نسبت به پول‌پاشی، حساسیت به خرج نداده‌اند و سا ایجاد تعهدات دائمی بر دولت، بار بدهی دولت را نیز افزایش داده‌اند.

ویژگی بعدی از نظر فرهاد نیلی به موضوع منشأ و علل تورم برمی‌گردد که از نظر ایشان منشأ تورم به‌سمت تقاضای اقتصاد برمی‌گردد. هرچند چنین گزاره‌ای راجع به تورم در اقتصاد ایران غلط نیست اما در سال‌های اخیر که شاهد تورم‌های بالایی بوده‌ایم، نمی‌توانیم در تحلیل‌های خود سمت عرضه اقتصاد را نادیده بگیریم. از نظر نگارنده، از دهه ۵۰ تا کنون به‌طور میانگین هرسال شاهد ۲۲ درصد تورم در اقتصاد ایران بوده‌ایم که منشأ این تورم ۲۲ درصدی

سرمایه‌ای سعی در حفظ ارزش پول ملی خود دارند که در نهایت موجب گسترش سرمایه‌گذاری‌های نامولد در اقتصاد ایران شده و فضای تولید در کشور را بیش‌ازپیش مخدوش کند. این درحالی است که برای عموم افراد دارایی‌های سرمایه‌ای امکان‌پذیر نیست و تجربه جهانی در این زمینه اوراق قرضه مصون از تورم را پیشنهاد کرده‌اند. اوراق قرضه مصون از تورم، اوراقی هستند که بازدهی متناسبی با تورم برای دارندند این اوراق فراهم می‌آورد که هنوز چنین ابزاری در اقتصاد ایران تعبیه و ایجاد نشده است.

در نهایت از نظر فرهاد نیلی، ویژگی پنجم تورم در اقتصاد ایران به عدم پیش‌بینی اقتصاد و افزایش بی‌ثباتی در اقتصاد برمی‌گردد. وجود تورم‌های بالا در نهایت باعث می‌شود عاملان اقتصادی توانایی پیش‌بینی اقتصاد را از دست داده و با شکل‌گیری بی‌ثباتی و ناطمینانی در اقتصاد، قابلیت برنامه‌ریزی بلندمدت از اقتصاد سلب شود. وجود چنین توری از دیرباز و بی‌اعتبار کردن برنامه‌ریزی‌های بلند سبب شده که جامعه ایران به یک جامعه کوتاه‌مدت تبدیل شود و ایرانیان در تصمیم‌گیری‌های خود تنها به کوتاه‌مدت توجه کنند. هرچند تنها متهم این موضوع را نمی‌توان تورم دانست و در تاریخ معاصر ایران وجود شوک‌های سیاسی متعدد و تحولاتی نظیر وقوع انقلاب شکوهمند اسلامی، جنگ تحمیلی، سیاست‌های تعدیلی و تحریم‌های اقتصادی در سال‌های اخیر باعث شده جامعه ایران به یک جامعه کوتاه‌مدت تبدیل شود.